

Újpest-Belsőváros

2008. 08. 10.

Loránt Gábor

BUZDÍTÁS ÉS ENGEDELMESSÉG

Olvasandó (lectio): Hag 1

Alapige (textus): Hag 1; 2Kor 8,5a

Dárius király uralkodásának második esztendejében, a hatodik hónap első napján így szólt az ÚR igéje Haggeus próféta által Zerubbábelhez, Sealtiel fiához, Júda helytartójához, és Jósua főpaphoz, Jócádák fiához: Így szól a Seregek URa: Ez a nép azt mondja, hogy nem jött még el az ÚR háza újjáépítésének ideje. Az ÚR igéje azonban így szólt Haggeus próféta által: Hát annak itt van az ideje, hogy ti magatok faburkolattal díszített házakban lakjatok, amikor a templom még romokban hever? Azért így szól a Seregek URa: Gondoljátok meg, mi történik veletek! Sokat vetettetek, de keveset hordtatok be; esztek, de nem fogtok jóllakni; isztok, de nem fogtok megrészegedni; ruházkodtok, de nem fogtok megmelegedni. Aki pénzért dolgozik, mintha lyukas erszénybe rakná a pénzét. Így szól a Seregek URa: Gondoljátok meg, mi történik veletek! Menjetek föl a hegyre, hordjatok fát, és építsétek fel a templomot, hogy gyönyörködjem benne, és dicsőítsenek engem! - mondja az ÚR. Sokra számítottatok, de csak kevés lett, és amit hazahordtatok, azt is elfújtam. Ugyan miért? - így szól a Seregek URa. Azért, mert az én házam romokban hever, ti meg csak a magatok háza körül szorgoskodtok. Ezért nem adott nektek az ég harmatot, a föld pedig nem hozta meg termését. Parancsomra szárazság sújtotta a földet, a hegyeket, a búzát, a bort, az olajat és mindent, amit a föld terem, sőt az

embert és az állatot is, meg mindent, amiért csak dolgoznak. Zerubbábel, Sealtiel fia és Jósua főpap, Jócádák fia és az egész megmaradt nép hallgatott Istenének, az ÚRnak a szavára, Haggeus próféta beszédére, amit általa üzent Istenük, az ÚR; és az ÚRtól való félelem fogta el a népet. Haggeus, az ÚR követe pedig ezt mondta a népnek az ÚR megbízásából: Én veletek vagyok! - így szól az ÚR. És felindította az ÚR Zerubbábelnek, Sealtiel fiának, Júda helytartójának a lelkét, meg Jósua főpapnak, Jócádák fiának a lelkét, és az egész megmaradt népnek a lelkét, úgyhogy eljöttek, és nekifogtak a munkának Istenüknek, a Seregek URának a házában, a hatodik hónap huszonnegyedik napján, Dárius király uralkodása második esztendejében.

És nem csak azt tették, amit reméltünk, hanem először önmagukat adták az Úrnak...

Imádkozzunk!

Dicsőítelek, Uram, hogy Te ma is szólsz hozzánk, ahogy régen szóltál a Te népedhez. Olyan jó, hogy figyelmeztetsz, ha nem a Te utadon járunk. Köszönjük, hogy megmutatod, merre menjünk: tanácsolsz bennünket Igéddelel és másképpen is. Köszönjük, hogy szeretettel figyelmeztetsz, mi legyen az első az életünkben: az, hogy Rólad soha ne felejtkezzünk meg, mert Tőled van minden. Amit kaphatunk, ami fontos, ami jó, amire valóban szükségük van. Megvalljuk Urunk, hogy sokszor gondolunk gyarapodásra, a haladásra, – de nélküled. Minden erőnkkel munkálkodunk, de kevésbé jutunk előre. Ez is a Te figyelmeztetésed. Köszönjük, hogy így szeretsz bennünket, hogy újra és újra elmondod: Tőled van minden. Kérlek, add Szentlelkedet, hogy mindannyian hallgassunk szavadra, és változtassunk sorrendjeinken. Add, hogy a mi lelkünk is felinduljon, és első helyre tegyünk téged, a Te dicsőítésedet, a Te dolgaidat, a Te országod építését. Olyan jó mindig hallani, hogy velünk vagy, és nem hagysz tévedéseinkben, hanem hívsz a Veled való szoros közösségbe.

Ámen.

Isten **bűnbocsátó** kegyelmének hirdetése:

Mert az Isten szerinti szomorúság megbánhatatlan megtérést szerez az üdvösségre, a világ szerinti szomorúság pedig halált szerez. (2Kor 7,10)

Igehirdetés

Kedves Testvérek!

Még tavaly, advent első vasárnapja, azaz december 2. óta foglalkozunk az istentisztelet kérdésével.

Először, húsvétig egy elvi áttekintést adtunk az istentiszteletről, mint Isten és az ember találkozásának alkalmáról. Majd húsvét után egészen az elmúlt vasárnapig zsoltárokat vettünk példaként. Hiszen a zsoltárok egyrészt az Ószövetség istentiszteleti énekei voltak, úgy, ahogy mi is éneklünk zsoltárokat, másrészt az ember és Isten bensőséges kapcsolata fogalmazódik meg bennük.

A mai vasárnaptól augusztus végéig Haggeus próféta könyve kerül sorra: a testi, fizikai templom és a lelki templom fontossága. A fizikai és lelki építkezés összefüggései állnak előttünk. Ezt fogjuk tanulmányozni.

Most legelőször nagyon röviden, tényleg csak címszavakban, röviden szeretném a történelmi háttéret felvázolni.

Többször elmondtuk már a Testvéreknek, hogy Kr. e. 722-ben az asszírok fogságba hurcolták az északi országrész, Izráel lakóit. Kr. e. 587-ben a babilóniak a déli országot, Júdát perzselték fel, s kezdődött el a babiloni fogság.

Aztán Círus perzsa király Kr. e. 539-ben, tehát kb. 50 évvel a fogságba hurcolás után elfoglalta Babilont, és megengedte a zsidóknak, hogy hazatérjenek. Azok, akik hazatértek 536-ban, lerakták a jeruzsálemi templom alapjait, majd a külső elnyomás és a belső csüggedés hatására 16 évig szünetelt az építkezés. És Isten ekkor küldött két prófétát bátorításukra, és figyelmeztetésükre: Haggeust és Zakariást, akik kéthónapnyi különbséggel kezdtek el prófétálni. Ők biztatták, bátorították, figyelmeztették az Isten népét, hogy azt, amit félbehagytak, az elkezdett templom építését folytassák tovább, és fejezzék be. 16 évnyi szünet után végre lássanak újra neki az építkezésnek!

A felolvasott két Ige, az ószövetségi és újszövetségi alapján három lelki magatartásról, három szemléletről szeretnék most szólni.

1 Az első ilyen szemlélet az, amit így fogalmazhatnák meg, hogy „**Az én életem az enyém**”. Avagy: **Isten a periférián**.

A babiloni fogságból tehát hazatértek a zsidók, de ne felejtjük el, hogy a fogságba hurcoltaknak csak az egész kis része, töredék-hányada tért vissza. A hazatérők biztos egzisztenciát adtak föl Babilonban. Hiszen ott már teljesen berendezkedtek.

A Bibliaolvasó Kalaóz szerint nem olyan nagyon régen olvastuk Jeremiás levelét, amit a fogságba hurcoltaknak írt, hogy „Építsetek házakat, lakjatok bennük, ültessetek földjetekbe mindenféle növényt; állatokat tenyészetek, nősüljete, házasodjatok, fiaitokat, lányaitokat adjátok férjhez, nősítsétek meg őket, mert hosszú ideig fog tartani a fogság”. És sokan voltak olyanok, akik hallgattak Jeremiás levelére. És akik nem hallgattak volna, azok is előbb-utóbb kénytelenek voltak hallgatni, mert teltek az évek, az évtizedek, és semmi kilátás nem volt a hazatérésre. Be kellett rendezkedni Babilonban.

És a babiloni kultúra egy nagyon fejlett kultúra volt. Bizonyos szempontból, kulturális szempontból sokkal előbbre tartottak, mint a zsidók. És amikor ott berendezkedtek, biztos anyagi bázisuk lett. Ott is, mint azóta, az évezredek alatt mindenkor elsősorban kereskedelemmel foglalkoztak. És ezt a biztos egzisztenciát, biztos megélhetést adták föl, hagyták ott azok, akik hazatértek őseik földjére.

Ugyanakkor ne felejtjük el azt sem, hogy nem csak kitelepítés volt, hanem betelepítés is. Ezt elsősorban az északi országrész, Izrael esetében látjuk, hogy amikor elhurcolták az asszírok a zsidókat, helyükbe idegen népeket telepítettek be. És talán nem ilyen mértékben, de így történt a déli országrészben is. Betelepítés is volt, és ezért egy megalázott, fenyegedett, ellenséges vidéken folyt az újjáépítés.

Ezsdrás, Nehémiás könyvében nagyon sokat olvasunk arról, hogy hogyan akadályozták Izrael népének ellenségei az építkezést. Hogy hogyan jelentették föl a perzsa királyoknál őket.

És ilyen megalázott, fenyegetett helyzetben, amikor az újjáépítésre sor került, az ellenséges erők feljelentő és ellenséges munkája nyomán végül is abbamaradt a templom-építés, és aztán valahogy nem keresték a lehetőséget, és nem keresték az alkalmat, hogy folytassák.

Tulajdonképpen érthető, hogy amikor már építhették volna, akkor is úgy gondolták, hogy „legyen előbb fedél a mi fejünk fölött”. A templom-építésben kifáradt, megfáradt, talán belefáradt a nép. Nincs rá több energiánk! „Peresze, majd felépítjük a templomot, de nincs még itt az ideje”.

És jött Haggeus, és elmondta, hogy itt nem erről van szó. Nem arról van szó, hogy legyen fedél a fejetek fölött, mert az Ige faburkolattal díszített házokról beszél. Nem arról beszél, hogy a zsidóknak nem lett volna hol a fejüket lehajtani, hanem arról beszél, hogy már megjelent a luxus. Mert egy ilyen tehetetlenségi nyomaték, hogy „Igen, előbb legyen a fejünk fölött fedél”. Aztán: „Igen, még ez is kellene, meg az is kellene... még erre is szükségünk lenne, még arra is szükségünk lenne...”. „Igen, majd fogjuk építeni az Úr templomát, csak még ezt szerezzük meg, csak még ezt rendezzük el...”. És végül már a luxusnál tartunk, és talán észre sem vesszük.

És ez az a szemlélet, amit így neveztem, hogy „az én életem az enyém, azt kell berendezni előbb”. Persze, Isten is fontos, egyszer majd bizonyosan sorra kerül.

Ráadásul égető problémák vesznek bennünket körül. Éppen aszály van: *Sokat vetettetek, de keveset hordtatok be; esztek, de nem fogtok jóllakni; isztok, de nem fogtok megrészegegni; ruházkodtok, de nem fogtok megmelegedni. Aki pénzért dolgozik, mintha lyukas erszénybe rakná a pénzét... Parancsomra szárazság sújtotta a földet, a hegyeket, a búzát, a bort, az olajat és mindent, amit a föld terem, sőt az embert és az állatot is, meg mindent, amiért csak dolgoznak.*

Hát aszály van! Megértheti Isten, hogy most ezekkel a dolgokkal kell törődni. Hát mint hogyha lyukas erszénybe dolgoznánk, még többet, még alaposabbat kell dolgoznunk. „Megértheti Isten, hogy most ezekkel kell törődni!”.

Pedig más a sorrend! Mert pontosan ezért adott Isten aszályt, mert hogy más dolgokkal törődtek.

Tehát az égető problémákat (amik miatt úgy gondolták, hogy nem érnek rá a templomot építeni), éppen Isten adta azért, mert nem építették a templomot.

Tehát nem azért kell halasztani a templom-építést, mert aszály van, hanem azért van aszály, mert hanyagolták az építést.

Ez az első fajta lelki magatartás, az első fajta szemlélet: „Az én életem az enyém...”, és ennek a következménye: átok és testi-lelki aszály. És ez bizony még a lelkinék tűnő testvérekre is jellemző lehet! Ezek a mindig keresők, az ingyencek, a fogyasztók, akik csak magukat építik, de másokat nem. Akik közönséget alkotnak egy-egy híres igehirdető körül, de nem közösséget, ahol terhet lehetne hordozniuk.

Ezek azok, akik állandón csak felvesznek, felvesznek, felvesznek, de soha nem adnak, soha nem segítenek másoknak. Ők elvárják, hogy rajtuk mindenki segítsen, de ők nem segítenek másoknak.

Van egy ilyen lelki magatartás is, lelki körökön belül is, hogy minden jó igehirdetést meghallgatni, minden alkalmon ott lenni, mindent felvenni, de aztán már nincs idő, hogy meg is éljük azt, amit hallottunk, és amit tanultunk.

2 De van egy másik fajta szemlélet is, amit így neveztem el: „**A tized és a heted szemlélete**”, avagy Isten azon a helyen, amelyet szerintünk megérdemel.

Az Ószövetségben parancsolat volt arra nézve, hogy a termés, az állatok, a jövedelem tizede az Úré legyen. Ma is sokan alkalmazzák ezt a mércét. Élő hitre jutott testvérek közül sokan adnak tizedet. Aztán a másik ilyen parancsolat a hetedik nap mózesi törvénye alapján a nyugalom napja, amikor meg kell pihenni minden munkától, és meg kell szentelni a hetedik napot. Ez is nagyon sok hívő testvér fontos programja és elfoglaltsága vasárnap, hogy eljőjön az Úr templomába, ott legyen a gyülekezetben, megszentelje a hetedik napot. És valóban, ez nem csak a pihenés ideje legyen, hanem a megszentelésé is, és ugyanakkor fordítva is: ne csak a megszentelésé, hanem a pihenésé is, hiszen mindkettő fontos.

Talán erre vonatkozhat Pál apostol megjegyzése, amit a textusként felolvasott Igében olvastunk, hogy „*amit reméltünk*”.

De alapvető kérdés a szemlélet, a lelki hozzáállás kérdése, hogy vajon úgy tekintjük-e a dolgokat, hogy a jövedelmem 90%-a az enyém, és 10%-a az enyém. Az időm 6 hetede, azaz hétfőtől szombatig az enyém, és 1 hetede, azaz a vasárnap – Istené. Életem egy része, méghozzá a nagyobbik része az enyém, a másik része, méghozzá a kisebbik az Istené.

Ez az, amit nevezhetnék „is-is szemlélet”-nek is. „segíts magadon, Isten is megsegít”. És ez a szemlélet – sajnos – az életünkben olyan sok mindent áthat, és olyan sok mindenre vonatkozik.

Az a kérdés, hogy hogyan tekintünk adakozásunkra, gyülekezeti életünkre, gyülekezeti jelenlétünkre, egyéni csendességünkre? Vajon úgy, hogy legyen meg az, ami az Istené, aztán pedig éljük a magunk életét. Hogy mondjuk azt, amit Jézus mondott, csak fordított sorrendben? Mert Jézus azt mondta, hogy „*Adjátok meg tehát a császárnak, ami a császáré, és Istennek, ami az Istené.*” (Mt 22,21; Mk 12,17; Lk 20,25) És hogy Ő ezt hogy értette, azt nagyon jól tudjuk. És néha mi megfordítjuk, hogy igen, megadjuk Istennek, ami az Istené (a tizedet, a hetedik napot), és aztán az időnk többi részét (a 9 tizedet, meg a 6 hetedet) azzal töltjük, hogy adjuk meg azt a császárnak, ami a császáré. Élünk ebben a világban, éljük a magunk életét. És lehet, hogy a mondataink, a beszédünk, az istenes, de sokszor egy-egy ruha-akció arról beszél, hogy a szemléletünk más. Amikor

a kiszuperált fölösleget adjuk, amikor piszkos, szakadt ruhát adunk (tisztelet a kivételnek), amikor úgy tekintjük ezeket a dolgokat, hogy „Igen, adunk valamit, mert egy hívő ember ad valamit”. De az nem egészen ugyanaz, mint amit Isten várna tőlünk.

S amikor Pál apostol azt mondja, hogy „amit reméltünk”, ez a szívből történő adakozásra utal. De ez is átcsúszhat a vállveregetésbe. Vagy az önzetlen szeretet is átcsúszhat abba, hogy jó legyek mások és magam előtt.

Egyszer már idéztem XIV. Lajos francia király mondatát, aki a gyóntatójának azt mondta: „Atyám! Ön által még feddetni is élvezet!”

A tized és a heted – átvitt értelemben – a megnyugtatott lelkiismeret. Az ilyen ember Istent kereskedőnek nézi, Akivel lehet, és Akivel érdemes alkudni. Itt van, ami a Tiéd, odaadom, nem szólok bele. Itt van, ami az enyém, abba viszont Te ne szólj bele! Az legyen valóban az enyém!

3 De van egy harmadik szemlélet is, hogy „**Az én életem egészen az Úré**”. És ez az a szemlélet, hogy Isten nem is a főhelyen van, hanem Ő minden, mindenkben.

Úgy, ahogyan az alapigében olvastuk, hadd olvassam fel még egyszer: *És nem csak azt tették, amit reméltünk, hanem először önmagukat adták az Úrnak...*

Először önmagukat adták az Úrnak, ez azt jelenti, hogy a tíz tized és a hét heted kérdéséről van itt szó. Úgy, ahogyan Dávid hálaimájában megfogalmazódott: „*Bizony tőled van mindez, és csak azt adtuk neked, amit kezedből kaptunk.*” (1Krón 29,14) S az az érdekes, hogy ez is éppen egy templom-építés előkészülete során hangzott el.

Amikor tizedet adok, akkor nem én adom jövedelmem tizedét Istennek, hanem Ő ajándékoz meg engem a 9 tizeddel. Amikor megszentelem a hetedik napot, nem én adom azt az Úrnak, hanem Ő ajándékoz meg a Reá tekintő munkálkodás 6 napi lehetőségével.

És az a jó, az a csodálatos, hogy Haggeus korában is pontosan így történt. A prófétai figyelmeztetésre meglágyult a nép szíve.

Zerubbábel, Sealtiel fia és Jósua főpap, Jócádák fia és az egész megmaradt nép hallgatott Istenének, az Úrnak a szavára, Haggeus próféta beszédére, amit általa üzent Istenük, az ÚR; és az ÚRtól való félelem fogta el a népet. Haggeus, az ÚR követe pedig ezt mondta a népnek az ÚR megbízásából: Én veletek vagyok! - így szól az ÚR. És felindította az ÚR Zerubbábelnek, Sealtiel fiának, Júda helytartójának a lelkét, meg Jósua főpapnak, Jócádák fiának a lelkét, és az egész megmaradt népnek a lelkét, úgyhogy eljöttek, és nekifogtak a munkának Istenüknek, a Seregek URának

a házán, a hatodik hónap huszonnegyedik napján, Dárius király uralkodása második esztendejében.

Kezdték keresni Isten dicsőségét! Kezdték keresni a templom dicsőségét, mert fontossá vált a számukra. Addig sajátmaguknak építették a fa-burkolatú, díszes házakat. Amikor megjelent a luxus. De amikor felhangzott Haggeus próféta beszéde, amikor Haggeus tolmácsolta Isten üzenetét, akkor már nem a saját fa-burkolatú házaik lettek fontosak a számukra, hanem az Isten háza, és a templom dicsősége.

Ezért olvasunk később... (most nem olvasom fel az egészet, hiszen majd a jövő vasárnap igehirdetése lesz, csak 2 verset olvasnék most fel 2. részből): *„Ki van köztetek olyan, aki még látta ezt a templomot régi dicsőségében? És milyennek látjátok most? Ugye, szerintetek ez semmit sem ér ahhoz képest?”* Aztán később ilyen ígéretet tesz Isten: *„Nagyobb lesz e későbbi templom dicsősége, mint a korábbié volt, mondja a Seregek Ura, és ezen a helyen békességet adok! - így szól a Seregek Ura”.* (Hag 2,3 és 9).

Megváltozott a nép szíve. Megfordult a sorrend. Már nem ők voltak az első helyen, hogy „Az én életem az enyém”, és Isten valahol a periférián legyen csupán. Hanem azt mondták: „Az én életem legyen egészen az Úré, és Isten még csak nem is a fő helyen, hanem mindig minden a mindenkben legyen!”

Mert tegyük fel a kérdést, hogy vajon mit adott Isten nekünk? Vagy mit tartott meg Jézus Magának? Ott, a kereszten mennyi maradt az Övé? Teljesen odaadta Magát! És ezáltal még a mi számunkra is példát mutatott. Természetesen nem a megváltásban, hiszen a megváltás egyedi, egyszeri, csodálatos és utánozhatatlan. De az indulatban, szemléletben – ahogy mondtam –, hogy hogyan állunk hozzá a dolgokhoz.

Egy nagyon ismert Igét olvasok a Filippi levélből: *„Az az indulat legyen bennetek, ami Krisztus Jézusban is megvolt: mert ő Isten formájában lévén nem tekintette zsákmánynak, hogy egyenlő Istennel, hanem megüresítette önmagát, szolgai formát vett fel, emberekhez hasonlóná lett, és magatartásában is embernek bizonyult; megalázta magát, és engedelmeskedett mindhalálig, mégpedig a kereszthalálig.”* És csak ezután következik a folytatás: *„Ezért fel is magasztalta őt Isten mindenek fölé, és azt a nevet adományozta neki, amely minden névnél nagyobb, hogy Jézus nevére minden térd meghajoljon, mennyieieké, földieké és földalattiaké; és minden nyelv vallja, hogy Jézus Krisztus Úr az Atya Isten dicsőségére.”* (Fil 2,5-11)

Még Jézus e-földi életében is ez volt a sorrend! Hát mennyivel inkább ez a sorrend a mi életünkben! *„A tanítvány nem feljebbvaló a*

mesterénél...” (Mt 10,24; Lk 6,40). Ha Jézusnak először lefelé kellett haladnia, és csak azután magasztalta fel Őt Isten mindenek fölé, hát mennyivel inkább így van velünk!

Mert hogya magunknak akarunk megtartani valamit, hogya a magunk érdekeit keressük, ha magunknak kedvezünk, és magunknak keressük a jót, akkor elveszítjük. Ahogy a nép is, bár építette magának a fa-burkolatú házakat, de – ahogyan az Ige mondja – olyan volt, mint hogya lyukas erszényben keresték volna a pénzüket. S amikor odaszánták magukat, hogy ne mi magunk legyünk az elsők, hanem Isten legyen az első az életünkben, akkor kezdett nekik is jobb dolguk lenni.

Mert ilyen Isten gondolatmenete: hogy „... *aki felmagasztalja magát, megaláztatik, és aki megalázza magát, felmagasztaltatik.*” (Mt 23,12; Lk 14,11; Lk 18,14). Ilyen fordított logikával működnek Istennél a dolgok!

És ezért olyan fontos a szemlélet, a hozzáállás és a sorrend kérdése, hogy vajon a mi életünkben Isten a periférián van-e, vagy Isten az általa „kiérdemelt helyen” van-e? Vagy Isten a minden a mindenekben.

Melyik jellemző a mi életünkre?

Ámen.

Imádkozzunk!

Urunk! Hadd áldjunk azért, hogy Te semmit nem tartottál meg Magadnak, Te mindenedet odaadtad. Isteni dicsőségedet is elhagytad, nem tekintetted zsákmánynak, hogy Istennel vagy egyenlő. Megüresítetted Magadat, hogy bennünket meggazdagíts. Köszönjük, Urunk, hogy mi a Te szegénységed által gazdagodhattunk meg. Kérünk, Urunk, hogy a mi gondolatainkban is egy szemlélet-váltást hajts végre, hogy ne a magunk dolgai legyenek az elsők, hanem a Te dolgaid! És aztán majd következhetnek a magunké is. mert Te olyan kegyelmes Isten vagy, Aki amikor mi tizedet adunk, Te megajándékozol bennünket a 9 tizeddel. És amikor mi megszenteljük a vasárnapot, Te megajándékozol bennünket a 6 heteddel. Köszönjük, Urunk a Te gazdagságodat, a Te áldásaid teljességét. Kérünk, hogy soha ne felejtsük el ezt a sorrendet! Hogy ne a periférián légy a mi életünkben, hanem Te légy minden mindenekben! Megvalljuk, hogy ez nagyon nehezen megy, sőt nem is megy, ez csak a Te Lelked által lehetséges. Ha a Te Lelked munkálkodik bennünk, akkor kerülnek helyükre a dolgok. Így kérünk, hogy munkálkodj bennünk kegyelmesen! S így kérünk, hogy ne csak egyéni életünkben, hanem gyülekezetünk életében, földi népünk életében, a magyarság életében is munkálkodj úgy, hogy ébredés következhessek be. Kérünk a gyászolókért, betegekért! Kérünk a kísértések között lévőkért, a testi vagy lelki szegénységben élőkért! Urunk, könyörülj mindannyiunkon!

Ámen.

Másolat a Missz. Munkatervből:

VIII. 10.

Hag 1r.

Buzdítás és engedelmesség